

**X МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ “COLLOQUIA RUSSICA:
DYPLOMACJA RUSI ŚREDNIOWIECZNEJ (X–XVI w.)”
(Краків, 9–11 жовтня 2019 року)**

9–11 жовтня 2019 р. у Кракові відбулася X Міжнародна наукова конференція з серії “Colloquia Russica”, організована Ягеллонським університетом (куратор проекту – доктор **Віталій Нагірний**). Програма форуму складалася з відкритих лекцій, окремих виступів і дискусій на секційних засіданнях, з проведення круглих столів, огляду попередніх сесій. “Colloquia Russica” традиційно об'єднала чималу кількість польських, українських та інших зарубіжних учених.

Основний предмет обговорення – дипломатична історія Русі X–XVI ст. Учасники конференції зосередили увагу насамперед на матримоніальних зв'язках правлячих династій Південної та Центрально-Східної Європи, утвердженні християнської віри на східнослов'янських землях, військових конфліктах, проблемах середньовічного етикету та церемоніалу. Обговорення цих питань відбувалось у контексті тогочасних міжслов'янських взаємин.

У перший день конференції доповідачі висвітлювали питання політичної та військової історії центральноєвропейського регіону. Зокрема, **Мирослав Волощук** (Івано-Франківськ) охарактеризував родинну належність та соціальне становище осіб, яких упродовж XI–XIII ст. угорські королі відправляли на Русь як послів. На його думку, генеалогічні зв'язки цих посланців відігравали доволі важливу роль, оскільки кровна спорідненість у середні віки вважалася надійною гарантією при укладенні договорів. У цьому контексті дослідник навів приклади, що родинно пов'язували угорських парламентарів з польськими чи руськими нобілями. Щоправда, під час дискусії пролунала думка, що вивчення цієї складної проблеми (зважаючи на брак джерел) потребує продовження.

Зв'язки Русі з близькими та віддаленими слов'янськими середньовічними державами оговорювалися на секційному засіданні. Так, **Артем Папакін** (Київ) проаналізував дипломатичні дари як один зі шляхів імпорту престижного озброєння на Русі у X ст. Він звернув увагу на те, що “латинська” зброя потрапляла на Русь через активні контакти з Польщею та Чехією, зокрема, через практику обміну подарунками при затвердженні мирних угод. **Кароліна Мадея** (Краків) розповіла про зовнішньополітичні зв'язки Угорщини й Галицького князівства за часів князя Ярослава Володимировича (Осмомисла), а також про русько-польську дипломатію останнього як засіб “збереження балансу” у регіоні. **Мирослав Даніш** (Братислава) простежив дипломатичні ритуали у “Повісті минулих літ” як певний літературний конструкт, навів сталі вирази, які літописець вживав для демонстрації укладання угод і записів про початки збройних конфліктів. **Аркадіуш Сівко** (Краків) охарактеризував оцінку русько-польських перемовин у “Повчанні Володимира Мономаха”. **Ілля Паршин** (Львів) проаналізував окремі літописні сюжети, пов'язані з даруванням зброї як своєрідним дипломатичним ритуалом. За його висновком, передача меча символізувала здачу у полон, що добре простежується на прикладі вчинку чеського рицаря Герборта, який відіслав свій меч князю Данилу Романовичу. **Дюра Гарді** (Нови Сад) простежив роль князя Ростислава Михайловича як дипломата в угорсько-болгарсько-візантійських переговорах 1256 р.

Другий день конференції розпочав **Андрій Стасюк** (Івано-Франківськ) – він доводив, що серед духовних осіб, які перебували на службі галицьких князів, могли бути вихідці з польського латинського духовенства. **Тимур Горбач** (Київ) дослідив маловідомий в історіографії епізод, пов'язаний з послами Володимирського князівства до Пруссії у 1325 р. Він зауважив, що в ході боротьби за спадщину Романовичів відбулися певні територіальні зміни у кордонах Галицько-Волинської держави. Зокрема, замок Визна, що, згідно з грамотою 1325 р., належав Русі, фактично перебував під контролем мазовецьких володарів. **Костянтин Єрусалимський** (Москва) у своєму виступі окреслив зміни, що відбулися у московській зовнішній політиці у зв'язку з формуванням Речі Посполитої.

В останній конференційний день представлено дипломатичну історію Московської держави, її контакти зі Священною Римською імперією, Золотою Ордою та Османською імперією у другій половині XV–наприкінці XVI ст.

Як висновок: конференція “Colloquia Russica” стала широким інтелектуальним полем для обговорення дипломатичної історії Русі X–XVI ст. Характерно, що чимало доповідей було присвячено зовнішньополітичним відносинам слов'янських середньовічних держав. Докладніше з ними можна буде ознайомитись уже скоро, оскільки доповіді учасників, найцікавіші думки, що пролунали під час їх обговорення, планується опублікувати в окремому збірнику.

Ілля ПАРШИН